

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

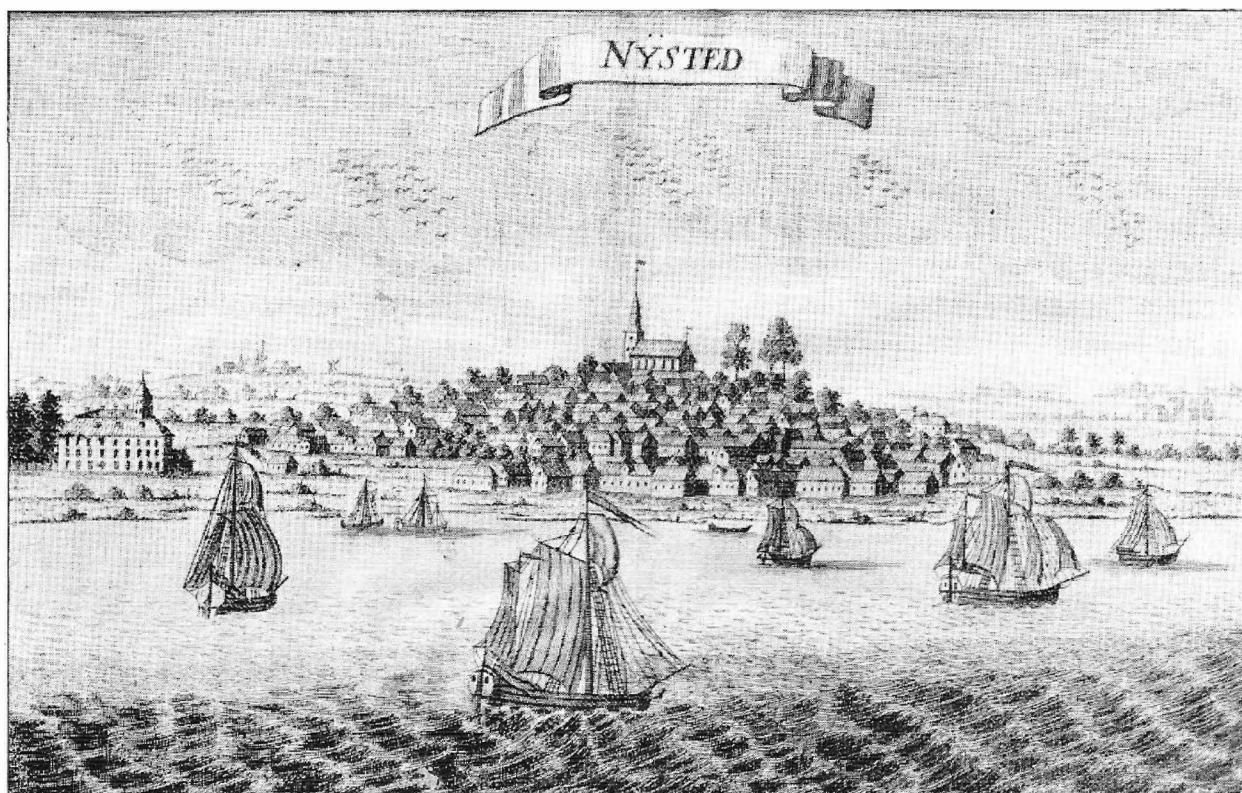
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fra:

Danske byer og sogne

Roskilde 1931 - Vort Lands Forlag

Nysted	2
The Cottage.....	7
Søfart.....	8
Handelsskolen.....	9
Rådhuset.....	10
Gas, el og told.....	11
Børneasyl	11
Bane og post.....	12
Husholdningsskole.....	13
Kystsanatoriet	14
Børnehjemmet.....	16
Skansepavillonen	16
Håndværker- og Industriforeningen	17
Teknisk Skole.....	17
Folkeuniversitetet	18
Forsvarsbrødrene	19
Beværterforeningen	19
Døllefjelde-Musse.....	21
Ø. Ulslev	22
V. Ulslev.....	24
Kettinge-Bregninge.....	25
Herritslev	26
Nysted Landsogn	27

Nysted i gamle Dage.

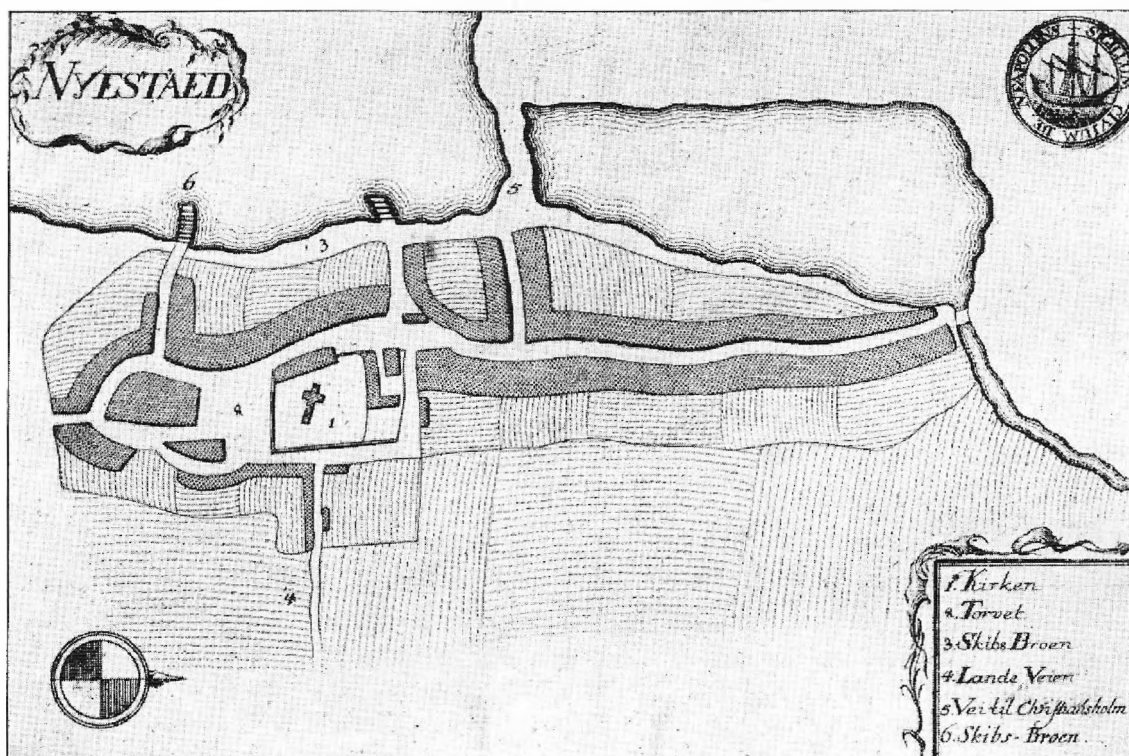
NYSTED

NYSTED er forholdsvis ung som Købstad, men ældgammel som Boplads. I Sejlløbet og omkring ved Skansen er der fundet et Utal af Vaaben og Redskaber fra den ældre Stenalder. I 1286 stiftede Ejerne af Kærstrup og Kjelstrup et Franciskanerkloster, der kom til at ligge paa Øst-siden af Nysted. Man ved ikke stort om Klosters Virksomhed udover, at der blev afholdt Ordensforsamling der paa Stedet i 1293, 1319, 1340, 1362, 1378, 1415, 1483 og 1517, men noget stort er der næppe heller blevet be-drevet. Til Tider kneb det endda med at overholde Klostertugten. Et halvt Aarhundrede før Reformationen fik Broder Laurentius pavelig Tilladelse til at »reformere Munkene« i Nysted. Reformeringen blev foreløbig udsat i fire Aar paa Grund af det ringe Antal Munke; og da der endelig blev gjort Alvor af det, var de aabenbart vanskelige nok at reformere trods deres ringe Antal, for man hører, at de strittede saa meget imod, »at de havde i deres Iver nær slaet hinanden ihjel«.

Byens Indbyggere hørte under Aalholm og blev først frie Borgere, da Erik af Pom-mern 1409 gav Byen Købstadrettigheder, som den sikkert har haft nok at gøre med at hævde, indeklemt som den laa mellem Aalholm og Klosteret, Adel og Gejstlighed paa hver sin Side. Det er vanskeligt at sige noget om Byens Størrelse paa dette Tidspunkt; men helt lille kan den ikke have været, for et Aarhundrede senere betaler den halvt saa meget i Skat som Nykøbing og Stubbekøbing; og Stiftets største By Nakskov betalte kun tre Gange saa meget. I 1455 brændte 100 Gaarde og Huse; omkring 700 Mennesker maa altsaa være blevet husvilde; og selv om vi regner med, at Tallet kan være overdrevet, maa Byen dog have haft en efter den Tids Forhold ret anselig Størrelse.

I 1534 stod Nysted ligesom de andre Købstæder paa Christian den Andens Side og benyttede Lensmanden Jørgen v. der Wisch's Fraværelse til at bemægtige sig Aalholm Slot og overgive det til Grev Christoffer. Klosteret bestod nogle Aar efter Reformationen. og blev først nedlagt 1538. Dog havde Kongen for længst sikret sig dets Værdigenstande, som bestod af fire Sølvbægre med tilhørende Laag og tre smaa Sølvskeer, som en Munk havde stjaalet og gravet ned. En Snes Aar senere begyndte Nedbrydningen af Klosterbygningerne, hvoraf en Del blev brugt til Istandsættelse af det forfaldne Aalholm Slot 1578. De sidste Ruiner blev fjernet omkring 1800 af den daværende Ejer, Toldinspektør Clasen, som lod »optage nogle brændte Sten og nogle Tusind Læs Kampesten.«

Nysted i gamle Dage.

En Dødebog fra Klosteret med Oplysninger om de adelige og gejstlige Begravelser i Nysted er maaske den samme som det Martyrologium, der havnede i Henrik Rantzaus Bibliotek, og som ved Gaardens Plyndring 1688 kom til et Jesuiterkloster i Prag. Det har ikke siden været muligt at opspore den.

Nysted gjorde tidligt Tilløb til at blive Industriby. I 1569 udgik der Befaling til Bønderne i Aalholm Len, at de skulde gøre Pligtarbejde for Salpeterværket i Nysted; og et Par Aarhundreder senere hører vi, at Byen har en Stivelsefabrik, som var en af de allerførste her i Landet.

Efter Reformationen fik Nysted ligesom de andre Købstæder sin Latinskole. Den førte en kummerlig Tilværelse baade i den ene og den anden Henseende. Den første Rektor, vi hører om, Ejler Ottesen Bank, blev afsat 1578, fordi han sloges med Præsten i Kirken, naar han var fuld. Rektorens Løn var knapt 200 Rdl., og med Embedsboligen var det kun saa som saa, for hele Skolen, Rektorens og Hørerens Lejlighed iberegnet, bestod kun af et tolv Fags Hus med Lergulv. Hørerens fik 1670 en Jernkakkellovn i Stedet for

den gamle, der var lavet af 16 glaserede Teglsten. Skolebygningen laa paa Kirkepladsens nordvestlige Hjørne ud mod Adelgade.

Svenskekrigen 1658—59 mærkedes ikke saa meget i Nysted som i de andre lollandske Byer; og man fik en alvorlig Forskrækkelse, da en Flok omstrejfende svenske Soldater en Dag trængte ind til den rige Raadmand og Slotsskriver (tidligere Køkkenskriver i Nykøbing) Iver Nielsen for at tvinge ham til at udlevere de mange Penge og Kostbarheder, som de havde hørt, han ejede. Han var gift med en Datter af den fremragende Provst Knud Lerche i Nysted, og det fortælles, at hun heldigvis i Tide kom Manden til Undsætning med en gloende Ildrager og jog Svenskerne paa Flugt.

Krigsskatter, Indkvartering og Udskrivning slap Byen imidlertid ikke for; og dertil kom, at »1654 den 22. Maj om Middagen antændtes en gruelig Ild paa Torvet, som haste-

Nysted Kirke.

ligen paa to Timers Tid borttog nogle over 200 Vaaninger med Præstegaarden«. Selv om det vel nok allerhøjest har været eet Hundrede Huse, der brændte, var Skaden alvorlig nok endda, for det var Byens Centrum med Raadhuset og Købmandsgaardene, det gik ud over. Præsten fik en Daler af hver Kirke i Fyns Stift til at genrejse Præstegaarden for; og en Række af de brandlidte Borgere fik Skattefrihed i 3 Aar. Samtidig fik Byen Tilhold om at sørge for, at de nyopbyggede Huse fik Tegltag i Stedet for det brandfarlige Straa-tag, men Straaet var billigere og holdt sig endnu et Par Hundrede Aar.

Trods Ildebrande og Krigsskatter var Nysted i det syttende Aarhundrede en velhavende og driftig By; og Velstanden gav sig Udslag i Velgørenhed og Gaver til Kirken. Provst Lerche skænkede 1663 Kirken en Allertavle, som 1694 blev erstattet med den nuværende, en Gave fra Amtsforvalter Fr. Suhr. Lerches Allertavle blev fire Aar senere solgt til Skelby for 10 Rdl. Den omtalte Iver Nielsen gjorde sig bl. a. fortjent ved at befordre en Kirkeklokke, en Gave fra Magdalene Sybille, fra Nykøbing til Nysted; og en anden af Provst Lerches Svigersønner, Math. v. Westen, skænkede den største af Malmlysekronerne. I 1643 udvidedes Kirken med Tilbygningen mod Nord, og 1650 byggedes det smukke Kirkespir. 1676 oprettede Købmand Peder Sørensen Hospitalet, en Fribolig for 6—8 ubemidlede Kvinder.

»1729 den 4. November antændtes om Middagen Kl. 1 en heftig Ild lige overfor den latinske Skole, som paa begge Sider af Gaden borttog 33 Vaaninger og blev to Mennesker indebrændt«. Ved denne Lejlighed brændte ogsaa Hospitalet; det blev genopbygget paa samme Sted, Adelgade 93, og fortsatte som Hospital til 1903. Latinskolen blev reddet, men nedlagdes 11 Aar senere paa Grund af manglende Tilslutning. Den synes paa det Tidspunkt kun at have haft 4 Elever.

Den sidste Ilører ved Latinskolen Hans Jac. Wejer fortsatte som Lærer ved Afløseren, »den danske Christendoms Skole«. Som den vellærde Mand han var, blev han dog ved med at informere bedre Folks Børn i »de større Videnskaber« og holdt en Medhjælper til Kristendomsskolen. Betalingen i denne var 2 Skilling ugentlig for at lære at læse, og 3 Skilling, hvis man tillige skal lære at »skrive lidt«, og 4 Skilling, naar man ogsaa

Fiskergade i Nysted.

skal regne. Samme Hans Jac. Wejer efterlod sig et vigtigt Bidrag til Byens Historie: Copie af Nysted Kirkes forefundne Amindelsestegninger, Monumenter, Grafskrifter osv., dateret 19. November 1761. Det findes nu paa Landsarkivet.

Omkring Midten af det 17. Aarhundede angiver Pontoppidan, at Nysted er »Lollands fjerde Købstad og af Handel saavel som anden Næring næst efter Nakskov . . . den velhavenste og bedste«. Handel og Søfart drives med »en god Del Skibe, endskønt de største ikke kunne komme nær til Broen, men maa lægge sig noget længer ud, efterdi Havnen i sildigere Tider findes mere og mere fyldt med Sand, ikke saa meget ved det naturligt tilskyldede Vand-Sand, thi dette holdes tilbage af en høj Stenrevle, men ved nogle Borgers uforsigtige Omgang i at lade deres Ballast udskyde indenfor Revlen paa urette Steder, saa at de herved uformærket kunne lægge Grund til deres Bys eller dens bedste Nærings Undergang ved Havnens Fordærvelse, da den ellers er stor nok og kan rumme nogle Hundrede Skibe«.

Indbyggerne bestod dengang af: Præst, Kapellan, Skoleholder, Klokker, Byfoged, By-skriver, Amtsforvalter, Tolder, Kontrollør, Amdams-(Stivelse)Fabrikant, Farver, Feltskær, 6 Købmænd, 7 Skippere, 50 Haandværkere, hvoraf 14 Skomagere, ialt 100 Borgere.

Nysted maatte ligesom andre Købstæder kæmpe en haard Kamp for at haandhæve sine Privilegier. Den mest kendte Episode i denne Kamp er Herritslev-Slaget. I 1773 blev

der udsiedt Forbud mod Hjemmebrænderi; og man vidste i Nysted, at Herritslev-Bønderne trodsede Forbudet. Den 3. April 1776 rykkede da en Skare Nysted Borgere med Toldbetjentene og Byfoged Gjerlew i Spidsen frem imod Herritslev for med Lovens Myndighed og eventuelt med Magt at gøre en Ende paa den ulovlige Konkurrence. Bønderne var forberedt paa deres Komme. De havde kastet de forbudte Grejer i Gadekæret og taget Opstilling udenfor Byen for at afvente Fjendens Ankomst. I det paafølgende Slagsmaal vandt de Herritslev Bønder en afgjort Sejr. Byfogden maatte skyndsomst redde sig hjem paa en laant Hest; og Bønderne vedtog, at de for Fremtiden ikke vilde handle i Nysted. Enden var imidlertid ikke endda. En fjorten Dages Tid efter kom en Major med 40 Ryttere og afhentede elleve af Voldsmændene, som blev dømt til Tvangsarbejde og strøget til Kagen, og deres blodige Skjorter blev sendt hjem til Beskuelse for de andre urolige Gemytter.

Skansepavillonen.

Foruden Handel, Søfart og Industri havde Byen og Borgerne et udstrakt Landbrug paa ialt 7—800 Td. Land. En fem-seks Familier levede udelukkende af Avlingen; og mange af Borgerne havde større eller mindre Marker. Et Par Hundrede Tdr. Land var bortfæstet, og Byen havde desuden et Overdrev paa 215 Tdr. Land, »som desto værre ikke benyttes tilbørlig, fordi Byens Indvaanere derom ikke kan blive enige.«

1801 oprettede Købmand Nielsen et Selskab til Sælhundefangst paa Rødsand; og Starten var overordentlig vellykket, for næste Foraar overraskede fire Mand en ualmindelig stor Flok og dræbte »paa faa Timer 915 Stk.« »Denne Fangst,« siger Købmand Mackeprang, »er meget fordelagtig, allerhelst i disse Tider, da Trannen har været saa kostbar, og har opjulpet adskillige Familier her.«

Kapertiden 1807—14 var til stor Skade for den danske Søhandel. Nysted udrustede ikke selv noget Kaperfartøj; men der blev nu og da indbragt Priser

Aftryk af det Segl, der fandtes paa Klosterruinerne i 1927.

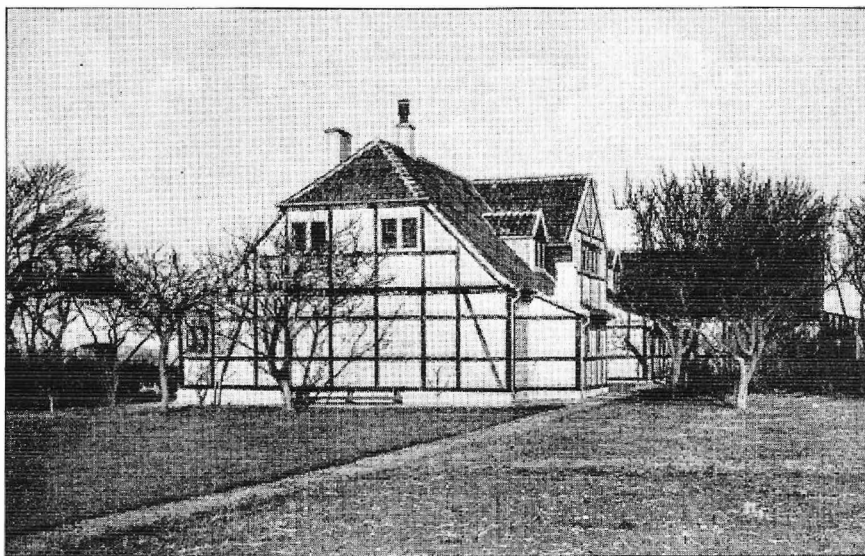
fra Østersøen, saa man fik Lejlighed til at købe billige Varer. I 1801 var Indbyggerantallet 690, og det er steget jævnt gennem hele det 19. Aarhundrede; men de forbedrede Trafikforhold bragte ikke Nysted den voldsomme Udvikling, som mange andre Byer fik, idet de snarere gjorde dens Opland mindre end udvidede det. De vigtigste af Virksomheder og Organisationer, der har præget Byen i de sidste Generationer, omtales i de følgende Afsnit.

JOHANNES CHR. HOLCK, Borgmester, Arkitekt, Muremester, R. af D.,

født 6. Juni 1876 i Nysted, Søn af Muremester R. E. Holck og Hustru Elisa f. Petersen. Gift 27. Oktober 1906 med Edvardine Marie H. Datter af Skomagemester P. Rasmussen, Herritslev, og Hustru Kirsten f. Brandt. Præliminæreksamen ved Universitetet 1891, uddannet som Murer. Elev paa teknisk Skole i København 1891—96, Konduktør hos københavnske Arkitekter, Arkitekt i Nysted 1905, Arkitekt for Statens Jordlovsudvalg, Bygningskonsulent for Præstegaardene i Maribo Amt, Medlem af Repræsentantskabet for Lolland-Falster og Langelands Brandforsikringsselskab, Taksationsmand for Østifternes Kreditforening, Formand for Repræsentantskabet for Stubbekøbing—Nykøbing—Nysted Banen. Formand for Industri- og Haandværkerforeningen, Medlem af Maribo Amts Skoleraad, i Bestyrelsen for Maribo Amts Optagelseshjem, Næstformand i den lokale radikale Vælgerforening, Ejendomsskyldvurderingsmand 1914. Medlem af Byraadet 1925 (Rad. Venstre), Borgmester 1926.

Medlemmer af Nysted Byraad er: Redaktør M. ULRICH, Toldforvalter C. SEHESTEDT BOHN, Dampmøller P. A. HANSEN, Muremester JENS HANSEN, Politibetjent A. MEINCKE, Købmand GEORG NIELSEN og Detailhandler LAUR. PETERSEN.

Badepensionatet »The Cottage«.

BADEPENSIONATET »THE COTTAGE« I NYSTED er meget smukt beliggende i Nærheden af Badestranden. Den er saavel indvendig som udvendig i sin Art meget sjælden og smuk. — Til Ophold for Gæsterne er der en stor Hal i engelsk Stil, med 2 Kaminer. — Plads til 25 Pensionærer.

ADGANGEN fra Søsiden vanskeliggøres ved »Rødsand«, det 3½ Mil lange Rev, der i omtrent 1 Mils Afstand fra Land, i en svag Bue fra Vest til Øst strækker sig fra Hyllekrog tæt ind til Sydspidsen af Falster. Omtrent lige Syd for Nysted er det afbrudt af et ¾ Mil bredt Sejlløb, delt i det saakaldte »Vestre«- og »Østre-Mærker«, hvoraf det sidste har en Dybde af ca. 8 Fod. Større Fartøjer maa styre igennem Kroghaveløbet imellem Grunden og Falster. Indenfor Revet er der dybt Vand, og igennem »Noret« er der et ca. 12 Fod dybt og indtil 85 Fod bredt, noget bugtet, afprikket Sejlløb, der fører ind til Havnen. Her er der ca. 12 Fods Dybde, og i Aaret 1900 blev der foretaget en større Op- mudring og Uddybning.

Indtil 1807 var der regelmæssig Færgefart til Heiligenhafen i Holsten. Efter at være indstillet genoptoges den for en Tid for privat Regning. Den udførtes med 2 Jagter. I Nysted var der »Bortdag« hver Søndag Morgen Kl. 7, og om Torsdagen gik Fartøjet fra Heiligenhafen. Fra 1882 til 1901 anløb Dampskibet »Ørnen« (D.F.D.S.) hver Uge Havnen paa Tur fra København, og hveranden Gang gik det videre til Lübeck. Siden 1902 gik en lille Fragtdamper »Guldborgland« en Gang ugentlig til København, hvilken dog senere blev afløst af en Motorpaktet. Før den regelmæssige Dampskibsfart sattes i Gang, var der en Del Fragtfart paa København med Sejskibe.

Nysteds Handelsflaade er meget lille, kun bestaaende af et Par Smaafartøjer. Havnen anløbes af ikke saa faa baade Sejl- og Dampskibe, de fleste mindre Skuder, men dog ogsaa enkelte større saasom tremastede Skonnerter og Barkentiner.

Et ikke ubetydeligt Fiskeri drives her i Byen; i Nysted lever 7,2 Procent af Befolkningen af dette Erhverv imod 1,5 Procent i samtlige Stiftets Købstæder. Sildefiskeriet slaar ofte fejl. I Efteraaret 1907 fiskedes der dog med 14 Baade ca. 24,000 Ol Sild til en Værdi af 20,000 Kr. Et andet »Fiskeri«, der fra Arilds Tid har været drevet i Nysted, er Sæl- hundefangsten. Disse Dyr holder til i store Flokke paa Rødsand. I 1801 oprettedes et Selskab, der fik Privilegium paa at fange dem. I Foraaret 1802 ihjelslog 4 Mand i Løbet af faa Timer 915 Stykker. Nu til Dags er Fremgangsmaaden en anden; de fanges i Ruser, i hvilke de drukner. De to Fiskere, H. Andersen og Landt, der giver sig af med denne Fangst, har tilsammen et Udbytte af omtrent 200 Hunde om Aaret, hver især gennemsnitlig til en Værdi af 7 Kr. Der er udsat en Præmie paa 3 Kr. paa hver Hale, der indsendes til Zoologisk Musæum. Thi Sælhundene er meget skadelige for Fiskeriet; de hades og forfølges derfor af Fiskeren ligesom Kragerne af Jægerne.

Dersom Rødsand ikke havde ligget som Hindring i Vejen for Sejladsen, vilde Nysted utvivlsomt have været en Havneby af Rang.

HANS FREDR. ANDERS LARSEN, Havnefoged og Lods,

født 2. Juli 1890 i Nysted. Søn af Lods og Havnefoged Frederik Larsen i Nysted. Indtil 1912 som Matros paa forskellige Skibe (Grønland, Amerika, Vestindien). Fra 1912—16 uddannet i Nysted som Lods med Navigations- eksamen. Den 1. December ansat som Lods. Siden 1. April 1923 (efter Faderens Død) Havnefoged. Soretsmedlem for Maribo Amt.

NYSTED SKOLEVÆSEN. Nysted By har i sin Tid ogsaa haft en Latinskole, men Byen var lille, og Skolen var det rigtignok ogsaa. Lærerkræfterne bestod af en Rektor og en Hører, der hver havde sin Skolestue. Rektors Løn var ialt 185 Rdl. 5 Mark og 8 Skilling, saa Embedet hørte ikke til de fede. Der var derfor en meget hyppig Skiften, idet Rektoren og af og til ogsaa Hørerens søgte og fik Præstekald. Den første Rektor, der nævnes, er Ejler Ottesen Bang. Han blev afsat 1578 paa Grund af Slagsmaal i Kirken med Præsten, Hr. Søren, hvem han endog stak med en Kniv, fordi han bebrejdede ham hans Drukkenskab. Senere fik han alligevel et Præstekald. Var Skolen lille, har den dog huset en stor Mand indenfor sine Mure, nemlig Niels Hemmingsen, der gik som Discipel i Skolen. Da Skolen i Nysted ligesom Latinskolerne i Saksøbing, Rødby, Stubbekøbing og andre Smaabyer nedlagdes i Henhold til kgl. Reskript af 17. April 1740, havde den kun 1 Discipel i Mesterlektien og 3 i første Lektie. Skolen laa paa Kirkepladsens nordvestlige Hjørne med Forside til Adelgade og nedbrødes først i Aaret 1869. Den sidste Rektor var Hans Mossin. Den sidste Hører var Hans Jacob Wejer, der blev Kordegn og Lærer ved den derefter oprettede »Danske Christendoms Skole«. De fattige Børn fik baade fri Skolegang og noget til øvrig Nødtørft. Den nye Skole havde først til Huse i den gamle Latinskolebygning, men senere flyttede den ind i et lille Hus, der laa ved Kirkepladsens sydvestlige Hjørne, og her forblev den indtil 1852, da den nyopførte Skolebygning paa Raadhuspladsen toges i Brug. Skolevæsenet lededes ved Midten af forrige Aarhundrede af en Førstelærer, der tillige var ordineret Kateket, og 2 andre Lærere, den ene var tillige Organist, den anden Kordegn. I 1873 nedlagdes Kateketembedet, og der beskikkedes en Overlærer med kongelig Udnævnelse. I 1876 forøgedes Lærerpersonalet med en Lærerinde.

Nysted nuværende kommunale Skolevæsen bestaar af en 7-klasset Borgerskole og en 4-klasset Mellemskole med Realklasse. Elever fra Nysted Kommune betaler ingen Skolepenge. Lærerpersonalet bestaar af 5 Lærere og 5 Lærerinder.

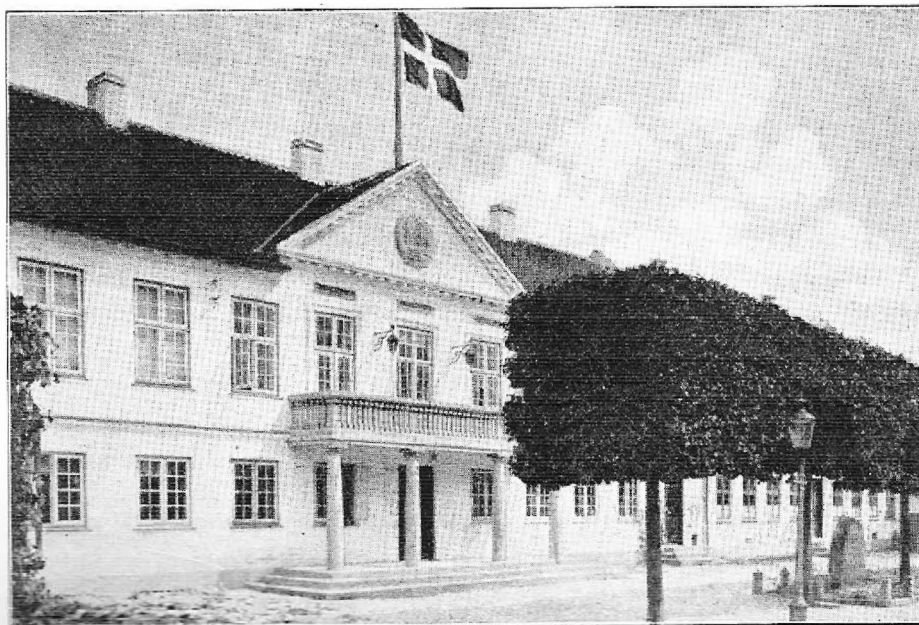
CHRISTIAN ANDERSEN, Overlærer,

født den 22. Marts 1885 i Nørre Omme som Søn af Gaardejer J. J. Andersen, Gift med Maggia Thomsen. (Tidligere Byraadsmedlem i Middelfart og Medlem af Hovedbestyrelsen for Danmarks Værgeraadsforening). Lærereksamen fra Gedvad Seminarium 1904, derefter Aarskursus og forskellige Tillægsprøver, Eksamen i Engelsk i London 1928, Lærervirksomhed ved Slagelse og Aarup private Realskoler og Kommunalærer i Middelfart indtil April 1930, siden 1. April 1930 Overlærer i Nysted.

NYSTED HANDELSSKOLE. Denne er en Aftenskole for unge Handelsmedhjælpere, saavel Mænd som Kvinder. Den blev oprettet 5. November 1905 af Kommunalærer M. C. Madsen, efter Forhandling med den stedlige Handelsstand, som straks sendte sine Lærlinge i den. Begyndelsen skete med 8 Elever, som gennem tre Vintre blev forberedte til at underkaste sig Provinshandelstandsforeningens Eksamen, der var ens for alle Handelsaftenskoler i Landet. Eksamen blev altsaa afholdt første Gang i April 1908, og siden har den saa godt som hvert Aar haft et Hold at dimittere. Nogen stor Skole har den ifølge Forholdenes Natur aldrig kunnet blive, men den har gjort sin Nytte, hvilket

bevises der igennem, at den stedlige Handelsstandforening i 1908 overtog den og har drevet den siden, samt at de andre smaa Købstæder i Maribo Amt senere efterlignede Nysted og oprettede tilsvarende Skoler. Den havde i Reglen to Klasser, og dens Lærere var, gennem mange Aar, Kommunelærer M. C. Madsen, der tillige var Forstander, og Kommunelærer Christoffersen. I 1923 kom Kommunelærer H. P. Jensen til. Af disse virker nu kun Kommunelærer Christoffersen, der blev dens Forstander i 1930. Foreningens 25-aarige Bestaaen fejredes ved en Fest den 5. November 1930.

Nysted Raadhus.

NYSTED RAAD-, TING- OG ARRESTHUS er opført i Aaret 1839 i to Stokværk og udvidet og ombygget i Palæstil i 1920 af Arkitekt Hølek. I Frontespicen over Hoveddøren ses Byens Vaaben, udført i Sandsten. Bygningen rummer Politi og Dommerkontorer, Retslokale, Byraadssal, Værelser for Lignings- og Forligskommission samt Arrestforvarerbolig. I Arresthuset, der er tilbygget i Aarene 1895—96, og ligeledes er i to Stokværk, er der Plads til 9 Arrestanter.

Administrationsbygningen, der rummer Borgmester- og Kæmnerkontor, ligger i Adelgade, en tidligere Præstebolig, der i 1920 ombyggedes af Kommunen.

Dommer i Nysted er Chr. Becher, og Politimester er J. H. T. Bondesen (begge er bosiddende i Sakskøbing). Arrestforvarer er N. P. Helme, og Politibetjente er: A. C. J. Meincke og J. M. Rasmussen.

Arrestforvarer Niels Peter Helme er født den 5. Februar 1865 som Søn af Væver Peder Nielsen i Ørsted. Gift med Berthe Kirstine Hansen. Var fra 1891—97 Gymnastiklærer ved Nysted Højskole, siden 1. September 1898 Arrestforvarer i Nysted, siden 1907 Formand for Ligningskommissionen, siden 1917 Kasserer for D. F. B. i Nysted.

Politibetjent A. J. C. Meincke er født den 7. Marts 1886 i Vestenskov som Søn af Digeopsysmand E. Meincke og Hustru. Gift med Hansigne Kastrup. Oplært ved Landbruget og gennemgaaet Underofficersskolen, Sergent i Reserven. Siden 1918 Politibetjent i Nysted, fra 1921—25 kommunal Revisor i Nysted, 1924 Pantefoged, siden 1925 i Be-

N. P. Helme.

A. C. J. Meineke.

J. M. Rasmussen.

styrelsen for Maribo Amts Politiforening, siden 1925 Kasserer i Hjælpekassen, siden 1919 Kontorbestyrer for Politikontorafdelingen, Formand for D. F. B. for Nysted og Omegn.

Politibetjent Johannes Marius Rasmussen er født den 8. September 1890 i Radsted som Søn af Husejer Rasmus Rasmussen. Gift med Johanne Rasmussen. Var ved Landbruget til 1910, Gardist til 1911, ved Postvæsenet i Sakskøbing til 1917, siden 1. Oktober 1917 Politibetjent i Nysted, Repræsentant for Assurancekompagniet »Baltica« siden 1919, Bestyrelsesmedlem i Maribo Amts Politiforening. Kommunal Revisor siden 1925.

NYSTED KOMMUNALE GAS-, VAND- OG ELEKTRICITETSVÆRK er oprettet i Aarene 1912—13, Dengang produceredes der ca. 100,000 Kw. Elektricitet, ca. 60,000 Km. Gas, og der ompumpedes ca. 40,000 Km. Vand. I 1930 var Tallene saaledes. Elektricitet 250,000 Kw., Gas 135,000 Km. og Vand ca. 120,000 Km. Siden 1930 faar Værket overført Elektricitet fra Nakskov. Værkernes Bestyrer er K. A. Andreasen.

Driftsbestyrer Karl August Andreasen er født den 4. August 1891 i Odense som Søn af Vognmand Andreasen. Gift med Lise Hansen. Ingeniøruddannet ved Teknikum i Odense. dimitteret 1914, fra 1914—21 ansat som Ingeniør ved Nordisk Metalvarefabrik i København, siden 1921 Driftsbestyrer ved de kommunale Værker i Nysted.

Frk. Eva Müller.

NYSTED BØRNEASYL er stiftet af Lensgreve Raben Levetzau og oprettedes i Aaret 1911. Det har gennemsnitlig 15 Børn, og det ledes af Bestyrerinde Frk. Eva Müller.

Bestyrerinde Frk. Eva Müller er født den 11. September 1882 i Ordrup. Var fra 1898 til 1914 Medhjælperse ved Ordrup Asyl og har siden 1914 været Bestyrerinde ved Nysted Børneasyl.

NYSTED TOLDSTED. Ifølge Waldemar den 2dens Jordebog af 1231 oppebar Kongen den Gang Heste- og Salttold, og Told er saaledes i Danmark en meget gammel Afgift og udgør i vore Dage i Forbindelse med de i de senere Aar under Toldvæsenet lagte Om-sætningsafgifter og øvrige Særbeskatninger en betydelig Del af Stats-Indtægterne.

Told omtales bl. a. i Christopher den 2dens Haandfæstning 1320, og i Christian den 2dens verdslige Lov findes udførligere Bestemmelse om egentlig Told. I 1651 udkom Frederik den 3dies Toldrulle af 13. August, og et af Motiverne til Toldrullen var bl. a. »at forhøje Tolden paa saadanne Manufacturvarer, hvoraf lignende her produceres«, og dette er første Gang, man klart finder Udtryk for Beskyttelse af den indenlandske Industri gennem Toldpaalæg.

Efter Christian den 5tes Toldforordning af 1. Maj 1672 skulde Tolden paa Lolland opkræves i Nakskov, Sakskøbing og Nysted, og der har saaledes i Aarhundreder været selvstændigt Toldsted i Nysted.

Foruden Told opkrævedes i Aarene fra ca. 1776 til 6. Oktober 1850 Consumtions-skatten, og der var i de Tider i Nysted, foruden den egentlige Toldbod, 3 Acciseboder ved Byens Indgange, nemlig en ved Nørreport omtrent udfør afdøde Smedemester Glejes Ejendom, en for Enden af Bomstræde ved Paddekæret og en ved Piledammen. Her var ogsaa tidligere ikke saa faa Brændevinsbrænderier, saaledes i 1865 fem, der var under Kontrol af det stedlige Toldvæsen, der skulde føre Tilsyn med, at der ikke paa Landet foregik ulovlig Brændevinsbrænden, og disse Inkquisitioner gik ikke altid lige let. Saaledes havde ifølge Tidsskriftet Museum for 1892 Toldvæsenet i Nysted i 1776 faaet at vide, at Bønderne i Herritslev brændte Brændevin, og Toldvæsenet foretog da i Forbindelse med Borgere fra Nysted Eftersyn i Sognet, men Bønderne rottede sig imidlertid sammen i et Antal af flere Hundrede og leverede de uvelkomne Gæster et ordentligt Feltslag. Senere blev 11 af Hovedmændene dømt til Kagstrygning og Strafarbejde.

I 1864 udgjorde Told- og Consumtionsskatterne 5859 Rdl., i Aaret 1900 var Intra-derne 7213 Kr., i 1910 7085 Kr., i 1920 9040 Kr. for saa i 1929 at være stegne til 62,850 Kr.

Omkring Aaret 1796 kom C. D. Reinhard Maes, der havde været gift med den fra Christian den 7des Historie bekendte Anne Katrine Beuthack, »Støvlet-Kathrine«, fra hvem han var skilt, til Nysted som Told- og Consumtionsskriver. Han efterfulgtes af A. C. Clasen, der i Aaret 1827 afløstes af Toldinspektør Winding. Den følgende Tids Ledere af Nysted Toldsted har været følgende:

Fra Marts 1839 Toldforvalter, Kammerraad Th. Brunnemann, fra Juli 1865 Toldoppebørselskontrollør G. M. Haas, fra November 1869 Toldoppebørselskontrollør J. E. V. Kleist, fra Oktober 1870 const. Toldoppebørselskontrollør A. Fibiger, fra April 1871 Toldoppebørselskontrollør F. W. Schönfeldt, fra November 1881 Toldoppebørselskontrollør C. M. C. Heesch, fra Juli 1902 Toldforvalter J. F. V. Nielsen, og siden Oktober 1925 nuværende Toldforvalter C. V. Sehestedt Bohn.

NYSTED JERNBANE OG POSTETAT. Nysted Jernbanestation er Endestation for Jernbanen Nykøbing—Nysted, der aabnedes den 15. December 1910 (se denne Banes Historie Side 49). Stationsforstander er C. Schmidt.

Siden 1872 har Nysted 2 Gange i Døgnet haft Postvognsforbindelse med Nykøbing, hvorfra saa Rejsen kunde fortsættes pr. Bane til Hovedstaden. I 1830 kørte Postvognen — der var en almindelig stiv Arbejdsvogn — kun 2 Gange om Ugen. 1840 var der 4 Gange egentlig Forbindelse, de 2 Gange dog ridende, saa at Passagerer ikke kunde medtages. Fra Aaret 1860 gik der hver Dag en Enspænderkaleche med Plads for 2 rejsende til

Nykøbing Saa endelig i 1872 sattes den gule lukkede Diligence til 4 Personer i Gang. Dette betragtedes som et storartet Fremskridt og var det ogsaa, set med Datidens Øjne. Man kan godt forstaa, at i de »gode gamle Dage«, da man skulde rejse paa samme lang-sommelige Maade hele Vejen fra København, da begav man sig ikke ud paa en saadan Færd, medmindre man havde højst nødvendigt Ærinde at besørge. Ovenikøbet skulde man i Baad eller Rofærge sættes over to Vande,, saa at Rejsen under gunstige Forhold tog 2 à 3 Dage. Det kunde endda hænde, at naar man en Aftenstund var nær ved Maalet,

P. Schmidt,
Forstander.

saa maatte man ligge Natten over i Frejlev, da Vejen ikke altid kunde passeres i Mørke. Endnu i Aaret 1860 ankom der ikke mere end 187 rejsende med Posten, medens Antallet i 1900 var steget til 1920. Postvæsenets nuværende Bygning er opført i 1911 og ligger ved Siden af Banegaarden. Under Postkontoret hører 4 Postekspeditioner, nemlig Frejlev, Kettinge, Herridslev og Øster Ulslev. Posthusets Chef er Postmester L. P. Christensen, og Personalet bestaar af: 1 Assistent, 1 Pakmester, 2 Postbude og 10 Landpostbude.

L. P. Christensen,
Postmester.

Stationsforstander P. Schmidt er født den

3. Maj 1880 i Barrit ved Vejle. Gift med Emma Wittrock, Datter af afdøde Stationsforstander W. i Køge. Elev paa Østbanegaarden i Aarhus og paa Hammelbanen. Assistent 1905, Stationsforstander i Nysted siden 1911.

Postmester Lars Peder Christensen er født den 12. Marts 1869 i København som Søn af Formand paa Københavns Tøldbod C. Christensen. Gift med tidligere Kommune-lærerinde Anexø Neta født Jørgensen. Tog Præliminæreksamen i 1885, indtraadte i Postvæsenets Tjeneste den 1. Marts 1885, konstitueret Postekspedient i København den 1. Juli 1891, udnævnt til Postekspedient den 1. Juni 1892, fra 1907—08 Postmester i Humlebæk, den 1. November 1908 Postmester paa Læsø, den 1. August 1917 Postmester i Ullerslev paa Fyen, siden 1. Juni 1923 Postmester i Nysted.

NYSTED HUSHOLDNINGSSKOLE, der er smukt beliggende i Udkanten af Byen, ved Østersøen og Nysted Nor, med Udsigt over Byen og det smukke Aalholm Slot, er bygget i 1919 af Grevinde Raben Levetzau, og er i nogle Aar drevet som »The English School«. Skolen er imidlertid nu købt af Forstanderinden, Frk. Kathrine Jespersen. Den begyndte sin Virksomhed som Husholdningsskole i Foraaret 1924 med 5 Maaneders Kursus 4. Maj—4. November. Den blev statsanerkendt i Foraaret 1926. Understøttelse kan søges.

Skolen er forsynet med Centralvarme, elektrisk Lys, W. C. og Badeværelser. Der forefindes Tennisbane, og den umiddelbare Nærhed ved Vandet giver let Adgang til Badning og Skøjteløbning.

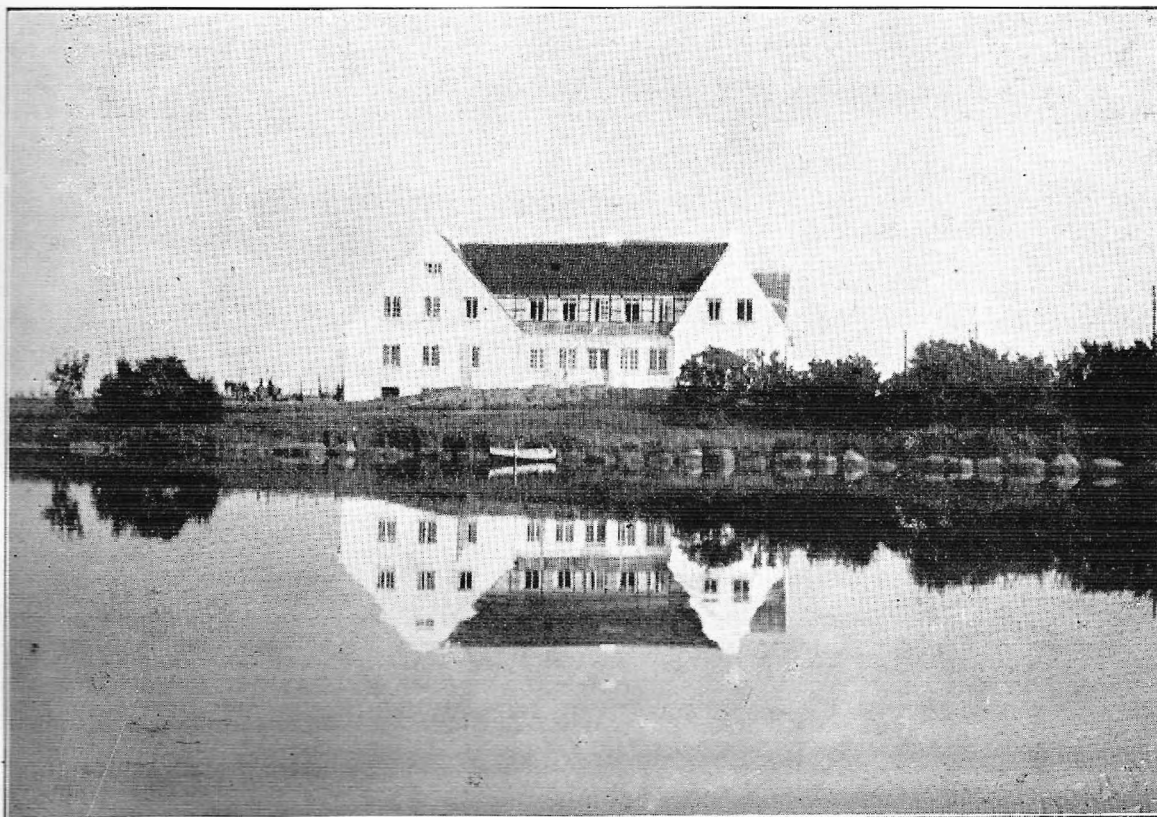
Skolens Formaal er at dygtiggøre Eleverne til med Orden. Interesse og Økonomi at møde de Opgaver, de stilles overfor i et Hjem.

K. Jespersen,
Forstanderinde.

Undervisningen er dels praktisk og dels teoretisk. Den praktiske Undervisning omfatter: almindelig som finere Madlavning, Bading, Henkogning, Syllning og Saltning, Stuepige gerning, Vask, Strygning, kemisk Rensning, Borddækning og Anretning samt Skræddersyning. Den teoretiske Undervisning omfatter: Næringsmiddellære, Hævebrug, Husholdningsregnskab, Sundhedslære, Syge- og Barnepleje samt Foredrag om forskellige Emner.

Undervisningen meddeles af Forstanderinden og 2 dygtige exam. Husholdningslærere.

Husholdningsskolen i Nysted.

Det er en stor og moderne, velindrettet Skole med Plads til 30 Elever. Elevværelserne er indrettet til 1 à 2 Elever, og de ligger paa 1ste Sal. I Stueetagen findes 2 Køkkener, en Systue med Symaskiner, en Spisestue og tre store, hyggelige Dagligstuer, den ene forsynet med Pejs.

For at gøre Arbejdet saa hjemligt som muligt, inddeles Eleverne i Familier paa 5 à 6 Medlemmer, der efter Tur udfører de forskellige Arbejder.

Dagens Gerning: Kl. 6,30 vækkes Eleverne (Kl. 7 om Vinteren), Kl. 7 samles alle til Morgenmad, derefter Morgensang, indtil Kl. 8 Rengøring af Elevværelser og Opvask efter Morgenbordet. Kl. 8—8,30 Teori, derefter Frokost. Umiddelbart efter Frokost begynder det praktiske Arbejde i Køkken, Stue osv. Kl. 12,30 Middag, Kl. 3 Kaffe, derefter Fritid til Kl. 5, da samles alle til Teori, Foredrag, Forevisning osv. Kl. 6,30 Aftensmaaltid, Kl. 9,30 Aftensang, Kl. 10 skal der være Ro, og alle Lys slukkede.

Om Aftenen samles alle i Stuerne ved Haandarbejde, Musik, Sang, Lege og Opvisning m. m.

Elevernes Dagligstue

Forstanderinde Frk. Kathrine Jespersen er født den 31. Oktober i Balslev som Datter af Gaardmand R. Jespersen. Er uddannet paa Frederiksborg Husholdningsskole og paa mange forskellige Kursus. Har opholdt sig $\frac{1}{2}$ Aar i Norge.

NATIONALFORENINGEN TIL TUBERKULOSENS BEKÆMPELSE har oprettet Kystsanatoriet og faaet Støtte dertil gennem et Legat. Sanatoriet oprettedes i 1929, beregnet for kirtelsvage Drengene i forskellige Aldre. Den 20. Februar 1930 optoges de første Børn. Der er Plads til 33 Drengene, der opholder sig ca. 4 Maaneder her og gennemgaar en Friluftskur. Paa Sanatoriet er der oprettet et Museum til Minde om Kampmann-Boyesen. Læge Thyssen fra Nysted er Sanatoriets Tilsynslæge, og Frk. Helga Kastberg er dets Forstanderinde.

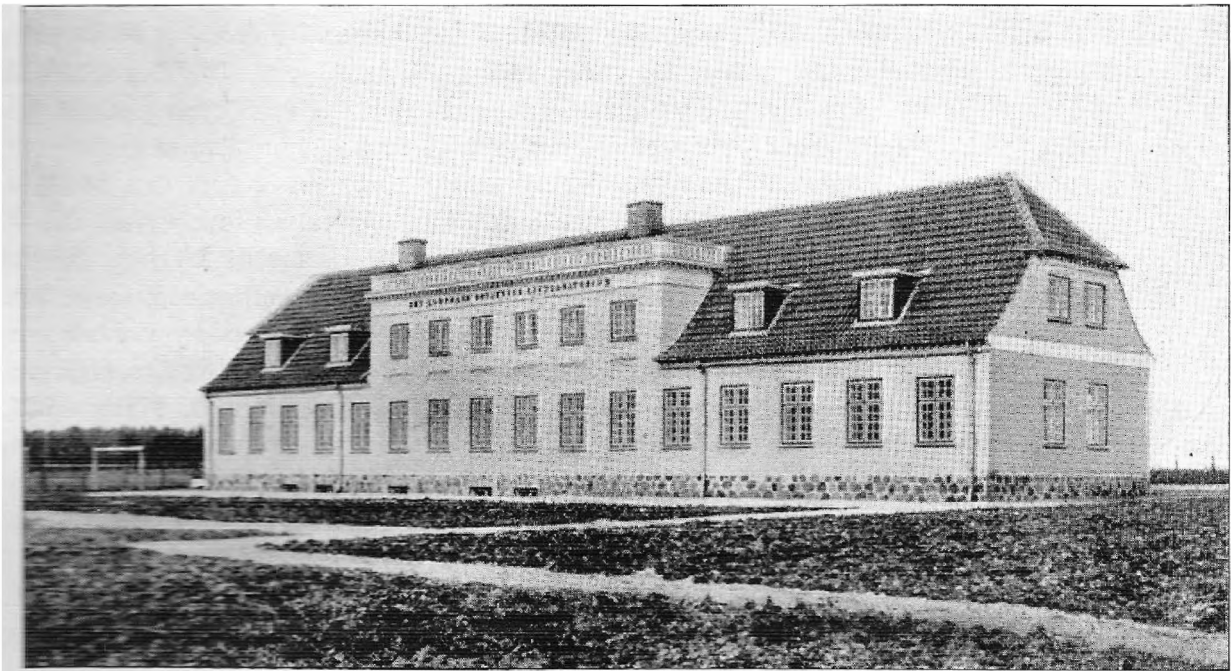
Forstanderinde Frk. Helga Kastberg er født den 19. April 1895 i Hvidbjerg i Jylland, som Datter af Grosserer N. P. Kastberg. Fra 1920—23 uddannet som Sygeplejerske paa Frederiksborg Hospital. Sygeplejereksamen 1923. Assistent indtil 1925, Privatsygeplejerske indtil 1928, fra 1928—30 Plejemoder paa Lærerindeforeningens Kystsatorium i Hjerling, siden 1. Februar 1930 Forstanderinde paa Kystsanatoriet i Nysted.

Læge Asger Thyssen er født den 5. Marts 1889 i Lyngby, som Søn af Overlærer Thyssen. Gift med Erna Elisabeth Kirchheimer. Kandidat 1917, Militærlæge og Reservelæge paa Aalborg Amtssygehus, Amanuensis hos Læge Møller i Hadsten, Hospitalstjeneste paa

Helga Kastberg.
Forstanderinde.

Det Kampmann-Boyesenske Kystsankatorium.

Bispebjerg Hospital. overtog i 1921 Læge Ph. Thoussins Praksis i Nysted, Medlem af Sundhedskommissionen og Tilsynslæge paa Nysted Kystsankatorium.

MARIBO AMTS OPTAGELSESHJEM I NYSTED. Skoleinspektør Matthiessen i Nakskov fik for ca. 20 Aar siden den Tanke at oprette nogle forskellige mindre Hjem for Børn. Begyndelsen blev gjort hos Dines og Marie Rasmussen i Saltvig, og her maa Spiren til det nuværende Optagelseshjem søges. Da Dines var død, fortsatte Marie Virksomheden, som hun omfattede med stor Kærlighed. I 1920 besluttede man at oprette det nuværende Optagelseshjem, og Nysted Kommune skænkede Grunden. Hjemmet indviedes den 12. November 1921. I Vinteren 1924—25 foretoges der nye store Udvidelser af Bygningerne, og disse kan nu rumme 70 Børn, der optages fra Fødselen og indtil deres 15. Aar. Børnene paa dette Hjem anbringes fortrinsvis af Kommuner og Værgeraad, men kommer ogsaa fra private. Hjemmet er en selvejende Institution med Støtte fra Stat, Plejehjemsforening, Amtet og Land- og Bykommuner. Børnene er fordelt paa 3 Afdelinger med fuldtuddannede Afdelingsledere. Spædebørnsafdelingen modtager betalende Elever, som uddannes til Barnepleje. Hjemmets Forstanderinde er Frk. Ellen Sonne.

Forstanderinde Frk. Ellen Sonne er født den 16. Juni 1877 og Datter af Fotograf Sonne og Hustru. Var ansat ved den Kellerske Aandssvageanstalt i Bregninge fra 1901—05, under den danske Diakonissestiftelse fra 1905—11. Lærerinde ved Julemærke-Sankatoriet i Kolding fra 1911—20, siden 1921 Forstanderinde paa Maribo Amts Optagelseshjem i Nysted.

SKANSEPAVILLONEN. Fra Havnen fører en smuk Promenade langs Vandet til Byens Anlæg. Skanseanlægget, der ligger i 8 å 10 Minutters Afstand fra Byen ved Indløbet til Noret. Man ser her endnu Rester af den Skanse fra Middelalderen, der har været opført til Byens Forsvar, og hvorefter Anlægget har faaet sit Navn. I Anlægget har Byen ladet opføre en Restaurant, hvorfra man har en herlig Udsigt over Østersøen.

A/S FOLKEBANKEN I NYSTED er en Filial af Folkebanken i Nykøbing F. Banken havde tidligere til Huse i Postvæsenets Bygning, men flyttedes den 1. Oktober 1928 til Adelgade Nr. 22. I de senere Aar er Bankens Omsætning steget betydeligt. Bankbestyrer er Sagfører E. S. Bøgelund-Thomsen.

E.S. Bøgelund-Thomsen,
Bankbestyrer.

Sagfører Einer Sigvald Bøgelund-Thomsen er født den 24. September 1897 i København som Søn af Inspektionsbetjent H. J. Thomsen, gift med Erna Kollat Hansen, Datter af Dyrlæge Kollat Hansen, Kettinge. Student fra Frederiksberg Gymnasium, cand. jur. 1924, Fuldmægtig hos Overretssagfører Ivar Schrøder, København. Sagførerne Ditlevsen og Mortensen i Nykøbing F. og Overretssagfører H. Rasmussen i Stubbekøbing, Sagfører den 5. Marts 1927, praktiseret i Nysted siden 2. Maj 1927, Medlem af Værgeraadet siden April 1929, Bankbestyrer for A/S Folkebankens Filial i Nysted.

NYSTED HAANDVÆRKER OG INDUSTRIFORENING SAMT TEKNISKE SKOLE.
Den 15. November 1852 stiftedes der en Haandværkerforening i Nysted, og dens første Formand var Bager Grib.

Den 5. December 1855 blev det vedtaget i et Bestyrelsesmøde at arrangere en Basar for af Indtægten derved at oprette en Søndagsskole. Mange af Haandværkerne havde rejst i Udlandet og havde derfor et videre Syn. Basaren afholdtes den 5. Februar 1856 og bragte et Udbytte af 765 Kr. 49 Øre, hvad der maa siges at være meget i en By med 1200 Indbyggere.

Skolen kom i Gang straks, idet der den 3. Marts valgtes Bestyrelse og antoges Lærere. Lærerne i Skrivning og Regning var i Reglen fra Landsbyskoler, medens Haandværkerne skiftedes til at undervise i Tegning, hvad der jo ikke bragte det bedste Udbytte. Undervisningstiden var fra 3—5 Søndag Eftermiddag, hvor der undervistes i Skrivning og Regning, og Mandag Aften fra 7—9 i Tegning. Lokalet var i Borgerskolen, hvor der var brede, lige Borde, hvad der jo nok kunde bruges. Belysningen var Stearinlys i Træklodser.

Haandværkerforeningen førte imidlertid en meget omskiftende Tilværelse og har næppe efter Skolens Oprettelse haft nogen Indflydelse paa denne. Bestyrelsen for Skolen var fra 1886 til 1870 lagt i Hænderne paa Pastor Gudmundsen, Rebslager J. P. Dalskov og Slagter J. Eriksen.

I 1865 var der imidlertid kommet en ung Maler, der hed Volsø, til Byen. Han havde lært i København, havde gode Evner, og gjorde i mange Aar et stort, uegennyttigt Arbejde, og om end hans Undervisning langt fra kunde staa for Nutidskritik, saa fik dog hans Formsans og Skønhedsbegreber stor Indflydelse. Fortegninger til Frihaandstegninger lavede han for hver enkelt paa staaende Fod, men der var ingen geometrisk Tegning og endnu mindre Projektionstegning. Omkring 1870 ankom nogle Tegninger for Smede, vistnok udførte af Arkitekt Klein. Der var imidlertid ankommet en ung Læge til Nysted fra København. Han hed George Lütken og havde været Medlem af Arbejderforeningen under Rimestad. Han stiftede d. 13. April 1868 Industri- og Arbejderforeningen. Der forsøgte flere Gange paa en Sammenslutning af denne nye Forening og Haandværkerforeningen, hvad der endelig lykkedes den 7. November 1876. Dermed kom Skolens Styrelse i fastere Haand, idet der valgtes et særligt Udvalg til dette Hverv, og der skaffedes flere Midler til Drif-

C. L. Christoffersen,
Forstander.

ten. Men der kom Brydninger mellem Skolen og Foreningens Bestyrelse, og Volsø kom fra Skolen. Det blev herefter mest Lærere fra Borgerskolen, der overtog hele Undervisningen, som forøvrigt ogsaa udvidedes og blev udelukkende Aftenundervisning. Læge Lütken rejste fra Byen i 1879 og havde da udrettet et stort Oplysningsarbejde, idet han ved Foredrag og paa mange Maader havde bragt nyt ind. Smedemester J. Westrup Gleie var i 1880 valgt ind i Skoleraadet, og i 1883 blev han valgt ind i Foreningens Bestyrelse. Skolens Styrelse blev nu simplificeret, idet der af Foreningens Bestyrelse blev valgt et Udvalg paa 2 Medlemmer, der skulde tilse Skolens daglige Drift og i Forening med Lærerne lægge Undervisningsplanen. Der gjordes, hvad der kunde gøres for at faa Undervisningen saa frugtbringende som muligt. Det blev efterhaanden umuligt at fortsætte i Borgerskolen, idet der indførtes Tomandsborde i Stedet for de gamle, flade Borde. Lidt Kapital havde Foreningen samlet, og Bestyrelsen fattede saa, ikke mindst paa Arkitekt Andreasens Foranledning, Mod til at bygge en ny Skole, og den 5. November 1893 fandt Indvielsen Sted. Der var almindelig Glæde over den smukke Bygning.

Der gives nu Undervisning i 5 Aftener om Ugen, delvis i alle 3 Klasseværelser. I 1912 mente Bestyrelsen, at det daglige Tilsyn krævede mere Tid for de to Udvalgsmedlemmer, end de kunde afse, og man antog Kommunalærer, senere Borgmester J. E. Larsen til Forstander. Ved dennes Død i 1926 overtog nuværende Forstander, Kommunalærer C. L. Christoffersen Stillingen.

Haandværker- og Industriforeningens Bestyrelse bestaar af: Borgmester J. Holck, Formand, Installatør F. Dalskov, Kasserer, Boghandler E. Ross-Svenningsen, Smedemester Eilert Gleie og Kæmner F. Berner-Hansen. Installatør F. Dalskov er Foreningens Bibliotekar.

Forstander Laurits Christoffer Christoffersen er født den 30. November 1885 i Nyborg som Søn af Fisker F. Christoffersen og Hustru Kathrine, født Petersen. Gift 1908 med Lærerinde ved Nysted Skolevæsen Elisabeth Pedersen, Datter af Smed og Landmand Chr. Pedersen fra Rybjerg. Præliminæreksamen fra Nyborg komm. Realskole i 1902, Lærereksamen fra Skaarup Seminarium 1906 og Tillægseksamen i Tysk s. A. Lærer ved Nysted private Realskole fra 1906—11, ved Nysted komm. Skolevæsen 1911, Lærer ved Nysted tekniske Skole og Nysted Handelsskole 1906, Lokalredaktør ved Lolland-Falsters Folketidende 1916, Bibliotekar ved Nysted Børnebibliotek 1918, Medlem af Repræsentantskabet for Lolland-Falsters Telefonabonnentforening 1920, Kasserer for Danmarks Lærerforenings 28. Kreds 1920, Medlem af Nysted Hjælpekasses Bestyrelse 1921, Formand for Folkeuniversitetsforeningen for Nysted og Omegn 1922, Kasserer for Nysted-Afdelingen af Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse 1928, Medlem af Bestyrelsen for Nysted Turistforening 1926, Formand for Hjælpekassen 1929, Forstander for Teknisk Skole 1926, for Handelsskolen 1930.

FOLKEUNIVERSITETSFORENINGEN FOR NYSTED OG OMEGN er stiftet 1912 paa Initiativ af afdøde Kommunalærer, Borgmester J. E. Larsen.

Foreningen sorterer under Universitetsudvalget i København og faar sine Foredragsholdere gennem dette Udvalg. Der er i de forløbne Aar saa godt som hvert Aar afholdt en Foredragsrække paa 3—6 Foredrag — enten i Februar—Marts eller Oktober—November.

Bestyrelsen bestaar for Tiden (1931) af Kommunalærer C. L. Christoffersen (Formand), Apoteker Ove Nandrup Hansen og Proprietær Dines Jespersen.

DE DANSKE FORSVARSBRØDRE FOR NYSTED OG OMEGN blev stiftet den 18. Maj 1884 paa et Møde, som afholdtes paa Hotel Nysted, og ved en kort Tid efter afholdt Generalforsamling valgtes Cand. jur. Hastrup til Foreningens Formand, men afløstes efter 2 Aars Forløb i 1886 af Fuldmægtig Swendsen, der ligeledes virkede som Formand for Foreningen i 2 Aar til 1888, hvor Murermester R. E. Holck valgtes til Formand. Murermester Holck virkede nu med stor Dygtighed som Foreningens Formand i 42 Aar, og i denne lange Aarrække har han stadig med stor Interesse og Dygtighed arbejdet for Foreningens Trivsel. Murermester Holck trak sig tilbage som Foreningens Formand i 1930 efter eget Ønske og afløstes af Politibetjent A. Meincke.

Endvidere skal nævnes Sadelmager August Larsen, der i 28 Aar har været Foreningens Viceformand og med stor Interesse har virket for Foreningen, navnlig ved at kontrollere Udbetalingen af Sygehjælpen, hvilket har været et stort Arbejde gennem Aarene.

Foreningen begyndte med 60 Medlemmer, medens den nu har omkring 400 og en Formue paa ca. 11,000 Kr. Foreningen yder sine Medlemmer i Sygdomstilfælde en ugentlig Sygehjælp indtil 10 Kr. og i Begravelseshjælp indtil 150 Kr., desuden gives der Understøttelse til trængende Medlemmer efter Bestyrelsens Skøn. Foreningen udbetaler aarlig i Syge- og Begravelseshjælp omkring 2,200 Kr.

Foreningens Bestyrelse bestaar af: Politibetjent A. C. J. Meincke, Formand, Sadelmagermester August Larsen, Viceformand, Malermester R. M. Bjerregaard, Bogtrykker H. O. P. Larsen, Avlsbruger Chr. Rasmussen Jess, Nysted, Købmand R. P. Hansen, Godsted, Murermester Fr. Jensen, Thorup, Gaardejer Chr. Rasmussen, Herritslev, og Gaardejer Valdemar Nielsen, Frejlev.

Foreningens Kasserer er Arrestforvarer N. P. Helme.

Foreningens Æresmedlemmer er Murermester R. E. Holck, R. af Dbg., og Sadelmagermester August Larsen.

NYSTED BEVÆRTERFORENING er startet 1907, og dens første Formand var Rasmus Hansen. Foreningen har Tilslutning til Centralforeningen. Dens Bestyrelse bestaar af: Hotelejer Poul Johansen, Formand, Hotelejer Rønne, Næstformand, Restauratør Andersen og Hotelejer Bruun, Stad Nysted.

Hotelejer Georg Michael Rønne er født den 1. December 1878 i Rønne som Søn af Branddirektør N. P. Rønne paa Bornholm. Gift med Karen Margrethe Marcussen. Overtog den 1. Maj 1929 Nysted Hotel. Bestyrelsesmedlem for Nysted Beværterforening.

PETER EIGIL HAGEN-BANG, Sognepræst,

født den 11. Januar 1875 i Godvad Præstegaard ved Silkeborg som Søn af Sognepræst Jacob Ludvig Bang og Hustru. Gift med Charlotte Adelaide Skeel, født von Arenstorff (død). Student fra Odense Katedralskole 1894. theol. Kandidat 1901, præsteviet Medhjælper i Kappel Sogn ved Nakskov fra 1903—05, i Næstved fra 1905—12, fra 1912—20 Sognepræst i Sejerslev paa Mors. Siden 1920 Sognepræst i Nysted.

FREDERIK BERNER-HANSEN, Kæmner,

født 19. Maj 1895 i Køge, Søn af Toldassistent Jørgen Berner-Hansen og Hustru Charlotte f. Jørgensen. Gift 8. Oktober 1921 med Kirsten B.-H., Datter af Proprietær Jørgen Bruhn, Sdr. Stenderup og Hustru Marie f. Laesen, Præliminæreksamen 1912, Handelseksamen 1916, Ekspeditionssekretær i Nordisk Fjerfabrik 1913—1917, Kæmner i Nysted 1920, Sparekassebestyrer i Landbostandens Sparekasse 1922, Kasserer for Maribo Amts Optagelseshjem 1926, dommervalgt Medlem af Nævninge-Grundlistevalget 1925, Medlem af Naturfredningskomitéen 1926, i Bestyrelsen for Industri- og Haandværkerforeningen og Turistforeningen. Jurisdiktionsformand i F. D. M.

JOHAN CHRISTENSEN, Dyr læge, R. af D.,

født 15. August 1861 i Ryde ved Holstebro, Søn af Forpagter paa Bramslykke Gomme Pet. Poulinus Mathæus C. og Hustru Marie Mariane f. Nerenst. Gift 1887 med Johanne Magdalene Johansen. Dyr lægeeksamen 1883, prakt. Dyr læge i Nysted 1. Maj 1884, Stadsdyr læge 1898, Byraadsmedlem fra 1914—17, Formand for Nysted Fugleskydningsselskab fra 1897—1911, for Nysted Telefonselskab fra 1891—97, for Nysted Ligningskommission fra 1906—14 (Medlem 1899), for Sønderjysk Forening 1920 (Medlem af Bestyrelsen fra 1910), for Nysted Borgerforening 1918 (Medlem af Bestyrelsen fra 1894, Næstformand 1900), for Nysted kommunale Vælgerforening fra 1902—06, da Foreningen ophævedes, for Nysted Grundejerforening siden dens Stiftelse, Medlem af Direktionen for Stubbekøbing—Nykøbing—Nysted Banen fra 1910—17.

VIGGO KNUDSEN, fhv. Overlærer, R. af D.,

født den 9. Juli 1860 i Odense som Søn af Snedker Vilh. Jul. Knudsen og Hustru. Gift med Cecilie Johanne Dorthea Sonne (død). Dimitteret fra Skaarup Seminarium, Elev af Kammerraad Larsen, Braunstein m. fl. Organist i Neksø 27. Oktober 1883, ansat i Nysted 10. Juli 1886, Overlærer 1898, fhv. Medlem af Byraadet og Overdirigent i de samvirkende Sangforeninger i Lolland-Falsters Stift.

DØLLEFJELDE—MUSSE SOGN. Døllefjelde Sogn omgives af Musse, Bregninge, Toreby og Fjelde Sogne.

Musse Sogn omgives af Døllefjelde, Bregninge, Herritslev, Godsted, Slemminge og Fjelde Sogne.

I Døllefjelde Sogn findes Byerne: Døllefjelde med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening og Mejeri samt Døllefjelde Langet og Gaarden Christiansminde.

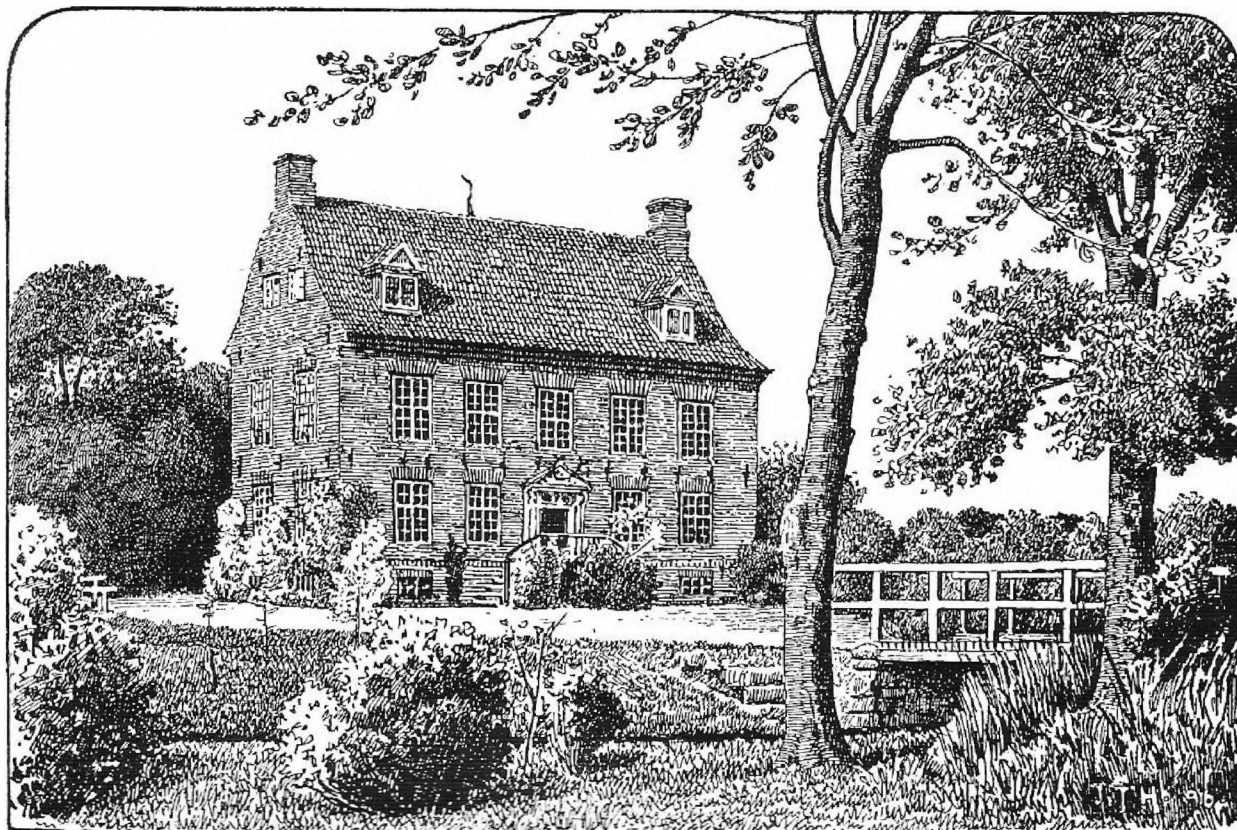
I Musse Sogn findes Byerne: Store-Musse med Kirke, Skole, Mølle og Brugsforening, Lille-Musse samt nogle Samlinger af Gaarde og Hovedgaarden Bramsløkke.

Døllefjelde-Musse Sogn har Tingsted i Nysted, og hører under Saksøbing Købstads Rets- og Politikreds, Maribo Amtstuedistrikt, Østlollands Lægekreds, Saksøbing Skatte- og Skyldkreds, Amtets 3. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 2. Udskrivningskreds (Døllefjelde har Lægd 226, Musse Lægd 227).

Døllefjelde Kirke, der er selvejende, bestaar af Kor, Skib og Taarn, alt opført i Mursten og kalket. Det nuværende Kor, der oprindeligt har været Skib i den lille romanske Kirke, har bevaret sine ret rige Portaler i Nord og Syd og sine Tandsnitgesimser. Paa Østgavlen ses tydelige Spor af den nu forsvundne, samtidige Korbygning. Hovedindgangen er igennem Taarnrummet. Det indre er gotisk hvælvet. Prædikestolen saavel som Altertavlen er Snedkerarbejder fra omkring Aar 1610. I Koret hænger et anseligt gotisk Krucifiks.

Musse Kirke er en selvejende Kirke, og bestaar af Kor, Skib, og en nyere tilbygget Forhal. Paa Nordsiden har der tidligere ligget et Vaabenhus. Skib og Kor er gotisk hvælvede. Prædikestolen er et Billedskærerarbejde udført af en Nykøbingmester fra omkring 1610—20.

Bramsløkke ejedes 1423 af Oluf Pedersen. 1434 af Anders Pedersen (Godov), 1449 af Henning von Hafn, der sammen med flere andre Adelsmænd var Dommer i en Trætte mellem Borgerne i Saksøbing og Bønderne i Vaabensted Sogn om Græsningsret; 1473 tilhørte B. Klaus Reberg, der var gift med Anders Pedersens Datter Anne. Deres Datter Karen Reberg ægtede Erik Mogensen Mormand, der ejede B. fra 1520, derefter Sønnen Mogens Eriksen, † ca. 1586, dennes Søn Erik Mogensen, Landsdommer i Laaland, † ca.

Bramsløkke.

1603, der maaske i Begyndelsen ejede den sammen med Broderen Claus M. Erik Mogensens Enke Anna Brok ejede Gaarden til 1625, hvorefter den kom til Datteren Barbara, gift med Erik Steensen til Søllestedgaard. Han afhændede 1647 B. til Palle Rosenkrantz' Enke, Fru Lisbeth Lunge, hvis Datter Fru Lisbeth Rosenkrantz var gift med Frans Rantzow til Estvadgaard, † 1657; deres Søn Generallicutn. Johan R. solgte B. 1677 til Generalmajor Joach. v. Schack († 1700), efter hvis Død Børnene skødede den 1701 til deres Broder Lieutenant H. v. Schack for 10,816 Rd. og 1705 til den anden Broder Niels Rosenkrantz v. Schack. Denne solgte 1715 B. til Broderen Major Otto v. S., hvis Arvinger atter solgte den 1724 til Niels Rosenkrantz v. S. for 16,000 Rd. Efter hans Død 1731 købtes B. 1732 af Emerentia Levetzau, Enke efter Gehejmeraad J. O. Raben († 1719); derefter indlemmedes den i Grevskabet Christiansholm ved dets Oprettelse 1734. — Hovedbygningen, der er omgivet af Grave, er et lille enkelt, men kønt Hus af røde Mursten, to Stokv. højt over Kælderen, med glaseret Tegltag. Over Gavlene knejser svære Skorstene, og paa Bagsiden findes to smaa firkantede Udbygninger. Formodentlig er Bygningen opført af Joachim Schack henimod Aar 1700. Stiftamtmand Fr. Raben, Faderen til de første Grever, lod Bygningen istandsætte og Dørportalen fornye.

ØSTER-ULSLEV-GODSTED SOGN. Øster-Ulslev Sogn omgives af: Godsted, Herreslev, Østersøen og Vester-Ulslev Sogne.

Godsted Sogn omgives af: Engestofte, Slemminge, Musse, Herreslev, Øster-Ulslev, samt Fuglse Sogne.

I Øster-Ulslev Sogn findes Byerne: Øster-Ulslev med Kirke, Præstegaard, Skole, Asyl for 7 Beboere, Forsamlingshus, Mølle, Fællesmejeri og Brugsforening, Øster-Ulslev Skov, Høvængegaard samt Louischøj.

I Godsted Sogn findes Byerne: Godsted med Kirke, Skole, Karleby, Sømødhus, Kaarup Huse og Karleby Huse.

Øster-Ulslev-Godsted Sogn har Tingsted i Nysted og hører under Saksøbing Købstads Rets- og Politikreds, Maribo Amtstuedistrikt, Østlollands Lægekreds, Maribo Skattekreds, Rødby Skyldkreds, Amtets 3. Folketingskreds, 6. Forligskreds samt 2. Udskrivningskreds. Øster-Ulslev har Lægd: 228, og Godsted har Lægd: 229.

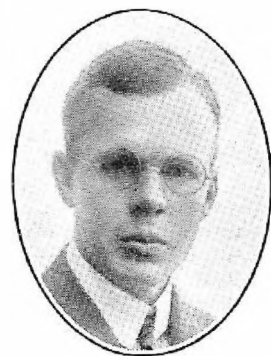
Øster-Ulslev Kirke, der er selvejende, bestaar af Kor, Skib og et i 1853 tilbygget Vaabenhus, der vender mod Syd. Kor og Skib er romanske, bygget af Mursten, nu kalkede. Paa Kirkens Tag er et ottekantet Træspir. Det indre har et fladt Gipsloft. Altertavlen er et Maleri af Wegener fra omkring 1850, Christus siddende paa Himmelens Trone. Prædikestolen er et i Renæssancestil udført Snedkerarbejde.

Godsted Kirke, der ligeledes er selvejende, bestaar af Kor, Skib og Vaabenhus, og er alt opført af Mursten, og stammer fra romansk Tid, naar undtages det yngre Vaaben-

hus. Kor og Skib har fladt Loft. Altertavlen er fra 1825, forestillende Christus hos Martha og Marie. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede, et meget smukt Billedskærerarbejde.

Otto Johan Larsen, Sognepræst, født den 22. April 1902 i Ribe, Søn af Kateket og Overlærer Niels Larsen og Hustru. Gift med Ragna Hoffmann. Student fra Ribe Katedralskole 1920, cand. theol. 1926. Sekretær i Danmarks kristelige Studenterforbund fra 1926—28. Siden 1928 Sognepræst i Øster-Ulslev-Godsted Sogn.

»Ulriksdal« ligger paa et Sted, hvis ældste Navn skal være Hinds holm, og som skal have været en Ø. Den hed i Middelalderen »Bispensø«, og var en Sædegaard under den fynske Bispestol. Efter Reformationen blev den inddraget under Kronen og bortforlenet som Øen »Len«. Efter Enevoldsmagtens Indførelse blev den i nogen Tid bortforpagtet, indtil Kong Christian den V i 1691 mageskiftede den mod Søllestedgaard til Gehejmeraad Ulrik v. Lütow, som 1714 gav Gaarden Navnet »Ulriksdal«. Derefter ejedes den af Sønnen Generalmajor

O. J. Larsen,
Sognepræst.

Øster Ulslev Mølle.

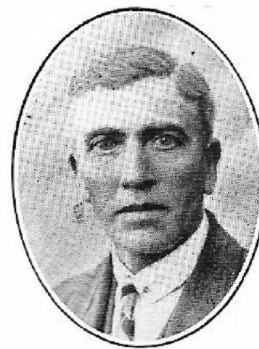
Friderichsen,
Godsejer.

O. Saxe,
Førstelærer.

Julie Olsen,
Jordemoder.

A. Johansen,
Skovfoged.

v. Lützwow, hvis Datter Sophie ægtede Kammerherre G. H. v. Krogh. Denne solgte Gaarden i 1776 for 37,400 Rdl. til Etatsraad I. Wichmann til Engestofte, hvorefter den indlemmedes i Stamhuset.

Øster-Ulslev Mølle var oprindelig en gammel Stubmølle, der laa et Stykke derfra, hvor den nuværende ligger. Denne er opført i 1881 og ejes af Møller C. A. Jensen, i hvis Besiddelse den har været siden 1903.

Øster-Ulslev Skole er for den nuværende Bygnings Vedkommende opført i 1903. Skolen er 4-klasset med Første- og Andenlærerembede.

Førstelærer Oluf Saxe er født den 10. November 1881 og dimitteret fra Haaslev Seminarium i 1910. Har været ansat ved Øster-Ulslev Skole siden 1. November 1920.

Andenlærer er Bertram Christensen.

Øster-Ulslev og Godsteds Sogns Alderdomshjem er bygget 1929. Dets Bestyrerinde er Johanne Ringsing.

Jordemoder Julie Olsen, er født den 23. September 1897 og har fungeret som Jordemoder i 8 Aar.

Skovfoged A. Johansen har været ansat som Skovfoged under »Høvængegaard« siden 1914.

»Høvængegaard« ejes af Godsejer D. P. Friderichsen.

VESTER-ULSLEV SOGN omgives af Øster-Ulslev og Godsted Sogne, Røgbølle Sø, Errindlev Sogn og Østersøen.

I Vester-Ulslev Sogn findes Byerne: Vester Ulslev med Kirke, Præstegaard, Skole, Andelsmejeri, 2 Brugsforeninger og Forsamlingshus, Øllebølle, Sløsse med Skole og Mølle, Sørup med Lægehølig, Handermelle, Sandager med Skole, Skovgaard og Louisenhøj.

Vester-Ulslev Sogn har Tingsted i Nysted og hører under Saksøbing Købstads Rets- og Politikreds, Maribo Amtstuedistrikt, Østlollands Lægekreds, Maribo Skattekreds, Rødby Skyldkreds, Amtets 3. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 2. Udskrivningskreds Lægd 230.

Vester-Ulslev Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn, der vender mod Vest. Kirken er rødkalket. Kor og Skib er romanske med Tandsnitsgesimser. Taarnet er gotisk med højt Pyramidetag. Indgangen er nu gennem Taarnet. I det indre har alle tre Bygningsdele gotiske Hvælvinger. Altertavlen er et Billedskærerarbejde, der i 1616 er skænket af Sognepræsten Morten Knudsen. Prædikestolen er fra omtrent samme Tid.

Boje Laue Heramb Boye Jensen, Sognepræst, er født den 10. April 1899 i Skallerup som Søn af Pastor Boye Jensen og Hustru. Cand. theol. 1928. Sognepræst siden 13. Januar 1929.

KETTINGE-BREGNINGE SOGN. Kettinge Sogn omgives af Toreby, Bregninge, Nysted Landsogn, Nysted Købstadsjorder og Guldborg Sund.

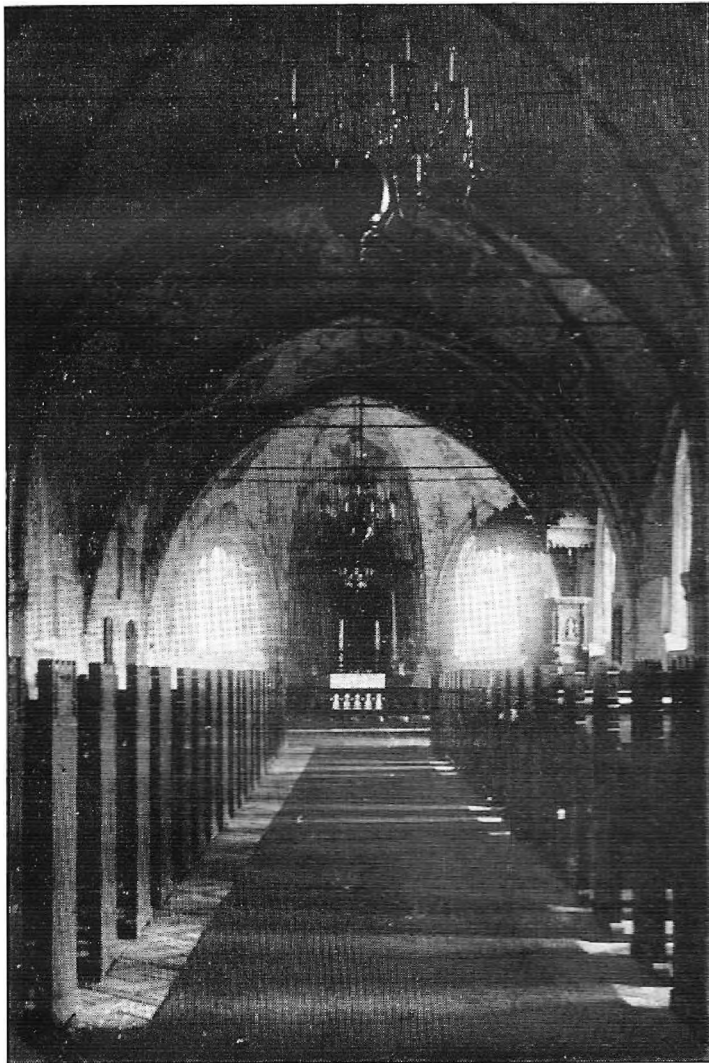
Bregninge Sogn omgives af Kettinge, Nysted Landsogn, Herreslev, Musse, Døllefjelde og Toreby Sogne.

I Kettinge Sogn findes Byerne: Kettinge med Kirke, Præstegaard, Skole, Alderdomshjem, Elektricitetsværk, Brugsforening, Mølle og Jernbanestation, Frejlev med 2 Skoler, Forsamlingshus, Andelsmejeri, Brugsforening og Lollands Frugtplantage A/S, Tokkerup og nogle Samlinger af Huse.

I Bregninge Sogn findes Bregninge, Grønnegade med Bregninge Kirke, Skole og Mølle, Underup, Laagerup og nogle Samlinger af Huse.

Kettinge-Bregninge er delt i to Sognefogeddistrikter, har Tingsted i Nysted og hører under Sakskøbing Rets- og Politikreds, Maribo Amtstuedistrikt, Østlollands Lægekreds, Sakskøbing Skatte- og Skyldkreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 2. Udskrivningskreds (Kettinge har Lægd 223 og 224, Bregninge har Lægd 225).

Kettinge Kirke, der tilhører Ejeren af Aalholm, bestaar af Langhus med tresidet Afslutning, Taarn og Kapel, helt opført af Mursten og i gotisk Stil. I 1853 lagdes Indgangen gennem Taarnet, der krones af et Pyramidetag. Taarnrummet, Skibet, Koret og Kapellet er overhvævede. Altertavlen er et anseligt Stykke Snedkerarbejde i Højrenæssancestil, Prædikestolen er fra omkring 1610 og af lignende Arbejde. —

Kettinge Kirke indvendig.

Bregninge Kirke, der er selvejende, bestaar af Kor, Skib og Vaabenhus, opført omkr. 18. Aarhundrede. Alt er af Mursten og kalket. Kor og Skib er romanske, med Tandsnitsgesimsers og Lavninger af de oprindelige rundbuede Døre og Vinduer. Altertavlen er et smukt Snedkerarbejde fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede.

Aage Gottlieb, Sognepræst, født den 3. Februar 1875 i Skast, Søn af afdøde Sognepræst Frederik Gottlieb og Hustru. Gift med Karen Margrethe Høyrup, cand. theol. 1901. Kapellan i Svendborg fra 1903—09. Residerende Kapellan i Nakskov og Branderslev fra 1909—16. Sognepræst i Hou fra 1916—19, og siden 1919 Sognepræst i Kettinge-Bregninge.

Paa Frejlev Mark staar Skalkorset, et meget højt, hvidmalet Trækorset med smaa Arme, og paa Toppen Vindfløj, i hvilken der staar 1862, og til hvilken der knytter sig følgende Sagn: Da Bønderne engang havde dræbt en kongelig Foged, benaadede Kongen dem paa den Betingelse, at de leverede 12 Par hvide Øksne med røde Ører; da de imidlertid ikke kunde skaffe

Aage Gottlieb,
Sognepræst.

mere end 11 Par, farvede de de hvide Ører paa to Øksner røde.

Efter at de havde afleveret dem, vaskede Regnen den røde Farve af, og da man spurgte Kongen, hvad man skulde gøre med Mændene, svarede han: »Intet, de er nogle Skalker«. Drabet skal være foregaaet nær ved Stranden. Den Sten (»Knækkeryg«), hvorpaa Bønderne knækkede hans Ryg, vises endnu; Blodsporene paa den opfriskes med rød Risfarve. Fra Stenen slæbte Fogeden sig et Stykke bort, og der, hvor han udaandede, blev Korset rejst. — Det gamle

Frejlev Bylavs Dokumenter opbevares endnu paa Stedet i et Egetræs Skrin med tre Laase for.

Frejlev vestre Skole er en af Frederik den Fjerdes Rytterskoler. Den oprettedes i 1721, og den gamle Skolebygning ligger endnu i Byen, men bruges til Bageri. Den nye Skolebygning opførtes i 1914. Skolen er 4-klasset, med Lærer og Lærerinde. Paa Skolen findes Sognets Bibliotek.

Johannes Hansen, Lærer, født den 24. September 1882. Udgaet fra Skaarup Seminarium i 1903. Har siden 1. Januar 1909 været ansat som Lærer ved Frejlev Skole. Lærerinde er Frk. Arge.

Fru Christine Zehngraft, Distriktsjordemoder, er født den 12. November 1880 i Slemminge Sogn. Eksamen 1910. Fra 1910—1914 Jordemoder i Nakskov, og siden Februar 1914 Distriktsjordemoder i Raagelunde, hvilket omfatter Kettinge, Bregninge og Døllefjelde Sogne.

Aksel Herman Julius Rude, Borrellund, født den 17. Maj 1852 i Odense, som Søn af Skibskaptajn Herm. Rude og Hustru. Gift med afdøde Elise Dorthea Rasmussen. Formand for Frejlev Foredragsforening. Æresmedlem for Lolland-Falsters Valgmenighed. Bestyrelsesmedlem af Værgeraadet, Formand for Ungdomshjemmet i Nykøbing, har været ved dette i 11 Aar.

HERRESLEV SOGN omgives af: Nysted, Bregninge, Musse, Godsted og Øster-Ulslev Sogne samt Østersøen.

I Herreslev Sogn findes Byerne: Herreslev med Kirke, Præstegaard, Skole, Andels-elektricitetsværk, Brugsforening og Mølle, Skaarup, Stubberup med Skole og Udskibningssted for Sukkerroer til Nykøbing Fabrik samt en Samling af Huse.

Herreslev Sogn har Tingsted i Nysted og hører under Saksøbing Købstads Rets- og Politikreds, Maribo Amtstuedistrikt, Østlollands Lægekreds, Saksøbing Skattekreds, Rødby Skyldkreds, Amtets 3. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 2. Udskrivningskreds, Lægd 222.

Herreslev Kirke, der er selvejende, er en kalket Murstensbygning, bestaaende af Kor, Skib og Taarn med Pyramidetag. Kor og Skib er romanske, med enkelte Rundbuefriser. Indgangen er gennem det sentgotiske Taarns Vestmur. Skib og Kor har gotisk indbyggede Hvælvinger, over hvilke der er fundet Spor af Kalkmalerier. Altertavlen er en Afstøbning af Thorvaldsens Relief: Christus og Disciplene i Emaus. Prædikestolen er snedkret i lollandsk Højrenæssancestil fra omkring 1610.

Hans Karl Christian Holger Fønns, Sognepræst, født den 3. April

C. Zehngraft,
Jordemoder.

H. K. C. H. Fønns,
Sognepræst.

1873 i Redsted, Mors. Søn af Sognepræst Hans Peter Fønns og Hustru. Gift med Signe Stronge. Kandidat i 1899. Pers. Kapellan 1900 i Humble. Pers. Kapellan 1901 i Snøde og Stoense. Langeland. 1907 udnævnt til Sognepræst for Herreslev og residerende Kapellan i Nysted, og siden 1920 for Herreslev alene.

NYSTED LANDSOGN. Nysted Landsogn omgives af: Herreslev, Bregninge og Kettinge Sogne, Nysted Købstad, Østersøen og Guldborgsund. I Sognet findes Byerne: Vantore med Kirke, Skole, Forsamlingshus, Andelsmejeri og Brugsforening, Taagense med Skole samt en Samling Huse.

Nysted Landsogn har Tingsted i Nysted og hører under Saksjøbing Rets- og Politikreds, Marihø Amtstuedistrikt, Østlollands Lægekreds, Saksjøbing Skattekreds, Rødby Skyldkreds, Amtets 3. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 2. Udskrivningskreds. Lægd 221.

Kirken, der ejes af Nysted Kirke, er opført 1906 og indviet samme Aar og er en grundmuret Bygning, der bestaar af Taarn og Skib. Indgangen er i Taarnets Sydside. Opførelsen androg omkring 18,000 Kr.

Til Grevskabet Christiansholm hørte Hovedgaarden »Aalholm«, der i det 14. Aarhundrede var en fast Borg, hvor Lensmanden over Lolland residerede. 1329 blev den af Christoffer den 2. pantsat til Grev Johan den Milde, i Aaret 1359 afstod Benedict Ahlefeldt den til Valdemar Atterdag, og den var derpaa 1360—63 Residens for Hertug Christoffer af Lolland. I Aaret 1366 sluttedes her en Traktat mellem Valdemar og den svenske Konge Albrecht af Mecklenburg. Under Krigene med Hansestæderne og de holstenske Grever blev Aalholm belejret i 1368, men ikke erobret. Blandt Lensmændene paa Aalholm nævnes gamle Hr. Benedict Ahlefeldt 1359, Christiern Kule i 1364, og i Aaret 1370 Hr. Henning Schact, Niels Thomsen 1378—82, Werner Gnewekowel 1388, Hr. Olufsen (Lunge) i Aaret 1398. Dernæst følger Hr. Erik Krummedige 1423—32, Henning van Hafn 1440, og Hr. Oluf Axelsen Thott 1445 og 1448, Hr. Johan Frille 1449 og 1453, Mogens Ebbesen Galt 1457—66, Hr. Hans Pøjske 1472, Hr. Eskil Gøye 1475—79, Hr. Erik Jepsen Ravensbjerg 1481 og atter Hr. Eskil Gøye 1492, Hr. Truid Andersen (Thott) 1494, Johan Venstermand 1499, Anders Tidemand 1501—05 og en Del andre.

I Grevens Fejde blev Aalholm indtaget af Grevens Folk ved Overrumpling i Aaret 1534, men to Aar senere tilbageerobret af de kongelige Tropper. Blandt andet havde Frederik den I's Dronning, Sophie, Aalholm i Livgeding til sin Død i 1568, og herefter fik Aalholm atter Lensmænd. Efter Frederik den II's Død havde Dronning Sophie Aalholm som Livgeding indtil sin Død 1631. Efter 1660 blev Aalholm et kongeligt Amt under Kronen, og her residerede Amtmanden i nogen Tid. Aalholm tilhørte i Aarene 1670—85 Dronning Sophie Amalie, og fra 1699—1714 Dronning Charlotte Amalies Livgeding. I Aaret 1725 afhændede Frederik den IV Aalholm sammen med Bremersvold til Fru Emerentia v. Levetzau, der var en Enke efter Gehejmerraad J. O. v. Raben, for omtrent 95,000 Rdl., og 1734 oprettedes af Aalholm, Bramsløkke og Egholm Grevskabet Christiansholm for Emerentia v. Levetzaus Sønesøn Grev Christian v. Raben, der døde i 1750, og efter hvem Grevskabet overgik til Broderen Gehejmerraad Grev O. L. V. Raben, der ved sin Død 1791 overdrog dette til sin Søn Grev Frederik Christian v. Raben, der døde i Rio Janeiro 1838. Dennes Søn, Kammerherre, Dr. phil. Grev C. Christian v. Raben fik Bevilling paa at kalde Slottet ved dets oprindelige Navn Aalholm, efter at det i nogen Tid var blevet kaldt Christiansholm ligesom Grevskabet — efter Broderen, Julius v. Raben, der døde 1879, overgik Grevskabet til Kammerherre Jos. Raben Levetzau, efter hvis Død

1889 hans Søn Kammerherre, Hofjægermester Grev F. Christian O. Raben-Levetzau over tog det og er dets nuværende Ejer.

Aalholm Slot er anlagt paa en lav Holm. En Vejdæmning, der skiller det ferske og det salte Vand, og som nu er beplantet med Lindealléer, fører fra Byen Øst og Syd om Slotsbygningen. Selve den røde Murstensbygning er, trods mange Ombygninger, endnu et af Danmarks mærkeligste, middelalderlige Borganlæg, hvis gamle Karakter især viser sig i Murene ud imod Gravene. Allerede i Middelalderen har Slottet haft fire Fløje, ordnede i Rektangel, 74 m lang mod Nord og Syd, men kun 35 m mod Øst og Vest. Meget afgørende for Bygningens Virkning er de svære Hjørnetaarne, der vender mod Nord og har samme Bredde som de gamle Fløje. Det ældste af disse er det nordøstre Taarn, hvis

Aalholm.

underste Del, en ca. 3 m svær Mur, af Munkesten i Munkeskifte, omslutter et ejendommeligt højt tøndehvælvet Kælderrum, som har haft et Vindue vendende mod Øst, og Trappe i selve Murtykkelsen. Omtrent midt i Sydfløjen, der nu er nedrevet og ombygget, stod Portaarnet, og Vest for dette fandtes før de sidste Ombygninger et Hus, der var bygget til forskellige Tider, antagelig i Løbet af det 15. Aarhundrede; det vestlige Afsnit, der paa Renæssancetiden synes at være omformet til et femte Taarn, havde øverst rummet en Sal med kalkmalede Dekorationer fra Tiden omkring 1400, og bar næppe med Urette Navnet »Margrethefløjen«. Allerede i det 16. Aarhundrede klagedes der over Slottets »Bygfældighed«, og paa Frederik den II's Tid foretoges ret anselige Ombygninger.

Hakon Ulfstad byggede i 1581 et grundmuret Hus, utvivlsomt Østfløjen, hvor Lensmandens Bolig var ved det nu forsvundne Vindeltrappetaarn ind mod Gaarden. Et endnu bevaret Minde om et kongeligt Besøg er de 1882 genfundne kalkmalede Indskrifter fra 1585 paa den sydlige Væg i Nordfløjens østre Ende. I det 17. Aarhundrede kom Slottet efterhaanden i Forfald, saa det vist nok har været ubeboeligt. I Aaret 1779 ombyggede man Østfløjen, der ved denne Lejlighed blev en ganske enkel Bygning, og samtidig er den østlige Del af Sydfløjen blevet nedrevet. I Begyndelsen af det 19. Aarhundrede rejstes der over Nordvest-Taarnet en firkantet Bindingsværksbygning, som Grev C. F. Raben

P. N. Schrøder,
Skovfoged.

N. J. Petersen,
Skovfoged.

Martin Nielsen,[†]
Bestyrer.

benyttede som Observatorium. I 1889 paabegyndtes en gennemgribende Ombygning, der i væsentlig Grad har ændret det gamle Anlæg, især til Gaarden og mod Syd.

Ved nye Tværfloje er den gamle langstrakte Borggaard delt i et aabent Midterparti, der vender mod Syd, og to lukkede Sidegaarde. Margrethefløjen er omdannet og skalmuret. Vestfløjen nedrevet, og de andre Gaardmure omdannede ved Tilbygninger og Gallerier. Skønt der til det nye er brugt Motiver fra hjemlig Murstensgotik, virker det dog helt moderne.

Raben-Levetzau, Frederik, Greve, Kammerherre, Hofjægermester, Sk. DM. G. E. T. p. p. Udenlandske Ordener: F. O. I. P., F. Æ. L. 1., Gr. Fr. 1., I. M. & L. 1., N. St. O. 1., Pr. R. Ø. 1. i Diam., R. II. Ø., S. H. E. 1., Sp. C. 3., Stb. V. 1., S. V. 1., Ø. L. 1., er født den 27. Maj 1850 paa Lekkende som Søn af Gehejmekonferensraad, Lensgreve Josias Raben-Levetzau og Hustru Siegfriede Krogh. Gift med Susanne Moulton. Student 1870, cand. polit. 1877, Attaché ved Gesandtskaberne i Wien og Paris, Generalkommisær ved Verdensudstillingen i Paris i 1900, Udenrigsminister fra 1905—1908. Ærespræsident i det kgl. danske geografiske Selskab. Ejer af Bremersvold, Beldringe, Lekkende og Aalholm Godser.

Ved Aalholm og Bremersvold Godser er ansat følgende Personer: Godsforvalter Marcher, Skovrider Holm, Bestyrer Nielsen, Bremersvold, der er født den 27. Januar 1876 og har været Bestyrer siden 1920, Skovfoged P. N. Schrøder, der har været under Bremersvold i 41 Aar, E. Neerup, der har været under Aalholm i 8 Aar, og N. J. Petersen, der har været under Bremersvold i 5 Aar.
